

ĐIỂM SÁCH

NGƯỜI HOA TRONG XÃ HỘI VIỆT NAM (THỜI PHÁP THUỘC VÀ DƯỚI CHẾ ĐỘ SÀI GÒN) (*)

LÊ THANH

Người Hoa ở Việt Nam theo số liệu Tổng điều tra dân số và nhà ở ngày 1 tháng 4 năm 1999 có gần 90 vạn người, chiếm khoảng 1,1% dân số cả nước. Trong lịch sử, cộng đồng dân tộc Hoa đã có vai trò quan trọng trong việc hình thành, phát triển nhiều ngành kinh tế và cùng với các dân tộc anh em trên đất nước ta tham gia tích cực vào cuộc đấu tranh chống thực dân Pháp và đế quốc Mỹ. Ngày nay, người Hoa cũng là một dân tộc đã có những đóng góp nhất định trong quá trình đổi mới và hội nhập của đất nước. Chính vì vậy, “việc tìm hiểu, nghiên cứu quá trình hình thành, phát triển và vị trí của người Hoa trong xã hội Việt Nam là việc làm có ý nghĩa khoa học và thực tiễn, không những góp phần hiểu rõ hơn thực trạng và xu hướng phát triển hiện nay của họ, mà còn góp phần vào sự đoàn kết dân tộc, phát huy mọi tiềm năng của các dân tộc để phát triển đất nước”.

Xuất phát từ tình hình đó, cuốn sách *Người Hoa trong xã hội Việt Nam (Thời Pháp thuộc và dưới chế độ Sài Gòn)* của TSKH Trần Khánh, hiện đang công tác tại Viện Nghiên cứu Đông Nam Á ra mắt bạn đọc là rất bổ ích, đáp ứng sự mong mỏi của nhiều người. Với 360 trang viết, ngoài Lời nói đầu, Kết luận và Phụ lục, cuốn sách có ba phần, 9 chương: *Phần thứ nhất* (có 5 chương): Khái quát lịch sử hình thành và tiến triển cộng đồng người Hoa ở Việt

Nam; *Phần thứ hai* (có 2 chương): Người Hoa trong đời sống kinh tế và chính trị Việt Nam; *Phần thứ ba* (có 2 chương): Những vấn đề và xu hướng hội nhập của người Hoa ở Việt Nam.

Ở *Phần thứ nhất*, tác giả cuốn sách ngoài việc đề cập đến khái niệm, thuật ngữ người Hoa và nguyên nhân di cư, các dạng di trú của họ trong lịch sử, còn đề cập những yếu tố tác động đến sự hình thành cộng đồng cư dân người Hoa, đặc điểm dân số và cơ cấu xã hội - nghề nghiệp cùng với các đặc trưng văn hoá truyền thống của họ trong các giai đoạn lịch sử khác nhau. Ở *Phần thứ hai*, tác giả cho biết vị trí của người Hoa trong nền kinh tế và vai trò của người Hoa trong sự nghiệp đấu tranh giải phóng dân tộc của Việt Nam; đồng thời cũng đánh giá vai trò của người Hoa trong đời sống kinh tế - xã hội, chính trị của Việt Nam qua các thời kỳ lịch sử đã được xác định. Ở *Phần thứ ba*, tác giả tập trung phân tích những yếu tố tác động đến quá trình hội nhập của người Hoa vào xã hội Việt Nam, trong đó có điểm qua khái niệm dân tộc của người Việt và biểu hiện của nó trong chính sách của các thể chế cầm quyền ở Việt Nam (trong thời thuộc Pháp và chính quyền Sài Gòn) đối với người Hoa và sự hội nhập của họ vào xã hội nước ta, cũng như xu hướng biến đổi bản sắc của họ trong các điều kiện khác nhau. Ở phần *Kết luận*, tác giả

trình bày cô đọng, súc tích và đưa ra nhiều kiến giải có giá trị khoa học và thực tiễn khi đề ra các chính sách liên quan đến người Hoa.

Dựa trên việc khai thác những nguồn tư liệu phong phú, đặc biệt là các thư tịch cổ, tài liệu thống kê và các văn bản pháp quy trong và ngoài nước, tác giả Trần Khánh không những giới thiệu với bạn đọc khá đầy đủ bức tranh toàn cảnh về sự hình thành, phát triển của cộng đồng người Hoa ở Việt Nam qua các giai đoạn lịch sử, mà còn đi sâu phân tích các hoạt động của người Hoa và vai trò của họ trong đời sống kinh tế, văn hoá, xã hội; cũng như tiến trình hội nhập của người Hoa vào xã hội Việt Nam trong quá trình lịch sử.

Cuốn sách *Người Hoa trong xã hội Việt Nam (Thời Pháp thuộc và dưới chế độ Sài Gòn)*, là công trình nghiên cứu nghiêm túc, công phu, có nhiều tư liệu phong phú, cụ thể, chính xác, đặc biệt là các tài liệu

thư tịch cổ, tài liệu thống kê chính thức và các văn bản pháp quy của các chính thể cầm quyền; tác giả “không những trình bày tư liệu theo một hệ thống nhất định mà với mỗi tư liệu, cũng như các sự kiện đưa ra đều có sự chọn lọc, có phân tích, đánh giá trên quan điểm lịch sử và biện chứng”. Có thể nói, đây là công trình vừa có ý nghĩa về mặt lý luận và thực tiễn, có đóng góp mới không chỉ cho ngành dân tộc học mà còn cho nhiều lĩnh vực khoa học khác. Điều này chứng tỏ, tác giả có bề dày nghiên cứu về người Hoa ở Việt Nam nói riêng, Đông Nam Á nói chung, đồng thời qua công trình cũng cho thấy tác giả thông thạo nhiều ngoại ngữ và làm chủ được khối tư liệu đồ sộ nghiên cứu về người Hoa của các học giả trên thế giới.

Tạp chí Dân tộc học, trân trọng giới thiệu cuốn sách này cùng bạn đọc.

(*) Trần Khánh. Nxb. Khoa học xã hội, H. 2002, 360 tr. khổ 14 x 20,5cm.

Phụ nữ Thái tham gia lớp tuyên truyền kế hoạch hoá gia đình

Ảnh: Lê Thanh